

**КЗ «Первомайський заклад дошкільної освіти
(ясла-садок) №10 «Ромашка»
Первомайської міської ради Харківської області»**

ВИСТУП НА ТЕМУ:

**« ГРА ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ПСИХІЧНОГО
РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКА»**

**Підготувала:
Інструктор з фізичної культури
ЗДО № 10
Добрянська В.А.**

2023

Значення гри для психічного розвитку дошкільників

Рольова гра є провідним видом діяльності дошкільників, а не просто їх улюбленим заняттям. В ігровій діяльності найінтенсивніше формуються психічні якості й особистісні риси дитини, тобто основні новоутворення, які готують перехід дошкільника до наступного вікового етапу – молодшого шкільного.

Ігрова діяльність впливає на формування довільних психічних процесів: у грі починають розвиватися довільні увага і пам'ять. В умовах гри діти краще зосереджуються, більше запам'ятовують, ніж під час лабораторних дослідів. Свідома мета (зосередити увагу, запам'ятати і пригадати) вирізняється дитиною найлегше у грі. Її умови вимагають від дитини зосередженості на предметах, включених в ігрову ситуацію, на змісті дій і сюжету. Дитина, яка не буде уважною до того, що вимагає попередня ігрова ситуація, не запам'ятає умов гри, буде відсторонена однолітками. Потреба у спілкуванні, емоційному заохоченні вимагає від дитини цілеспрямованої зосередженості і запам'ятовування.

Ігрова ситуація і дії в ній постійно впливають на розвиток розумової діяльності дошкільника. У грі він вчиться діяти із заміном предмету – дає замінику нову (ігрову) назву, діє з ним відповідно до назви. Предмети заміники стають опорою для мислення. На основі дій з ними дитина вчиться міркувати про реальний предмет. Поступово ігрові дії з предметами скорочуються, дитина навчається міркувати про предмети, уявно діяти з ними. Рольова гра має неабияке значення для розвитку уяви, яка розвивається, коли дитина вчиться замінювати предмети іншими предметами, випробовує себе у різних ролях. Діти старшого дошкільного віку у своїх іграх рідше використовують предмети-замінники, ігрові дії, вони поступово ототожнюють предмети і дії з ними, створюють у своїй уяві нові ситуації.

У такому виразі гра розгортається у внутрішньому плані.

На розвиток особистості дитини гра впливає позитивно, оскільки через неї вона пізнає поведінку і взаємини дорослих людей, які стають зразком для їх поведінки. У грі дитина набуває основних навичок спілкування, якостей необхідних для встановлення контактів з однолітками.

Гра є першою школою волі дитини. Саме у грі спочатку вона виявляє здатність добровільно, з власної ініціативи, підкорятися різноманітним вимогам. Та й сама роль втілює у собі певні правила, є завданням, яке розв'язує дитина.

Ігрова діяльність наділена найбільшими можливостями для формування дитячої спільності, у ній найповніше активізується суспільне життя дітей. У процесі ігрової діяльності зароджуються і диференціюються нові види

діяльності дитини: формується зображувальна діяльність, вперше з'являються елементи праці і навчання. Використання ігрових прийомів, дидактичних ігор забезпечує відповідність природі дитини дошкільного віку. Види іграшок і їх вплив на психічний розвиток дитини дошкільного віку.

Іграшка – незмінний супутник дитини з перших днів її життя. Дорослі спеціально створюють її з виховною метою, для підготовки малюка до вступу в суспільні відносини. Для дитини іграшка є предметом забави, розваги, радості і найважливішим засобом її психічного розвитку.

Упродовж дошкільного періоду дитині необхідні образні іграшки, але у різні вікові періоди вони виконують неоднакові функції у її психічному розвитку: у немовляти викликають приємні переживання і позитивні емоції; у ранньому і дошкільному віці включаються до різноманітних видів ігор (сюжетно-рольові, будівельні, дидактичні, режисерські, ігри-драматизації). Образні іграшки розширюють сферу ігрових дій, допомагають розвивати їх сюжет, створювати ігрові ситуації.

У більшості ігор дівчатка використовують ляльку, яка водночас є для них ідеальним партнером у спілкуванні, з яким можна поговорити, поділитися турботами, radoщами, смутком. Малюк, залежно від свого настрою, наділяє ляльку думками, почуттями: одного дня вона «пустує», іншого – «слухняна дівчинка». Він піклується про ляльку, виховує, вчить, передає їй свої знання, тобто виконує щодо ляльки функції, які дорослий виконує стосовно його. Це є суттєвим чинником привабливості для малюка ігор з ляльками. Оцінюючи поведінку ляльки, малюк передає їй свій емоційний і моральний досвід, водночас усвідомлюючи для себе і закріплюючи його. Він програє з лялькою різноманітні форми поведінки і оцінює їх. Завдяки цьому в його свідомості виникають емоційна і моральна ідентифікація, моральні оцінки, розвиваються емоційні переживання, формуються моральні якості.

Образні іграшки сприяють засвоєнню статевої ролі, що виявляється у виборі іграшок і діях з ними. Ігри з образними іграшками допомагають малюку захиститися від негативних переживань, зняти емоційну напругу, компенсувати нестачу любові і співчуття з боку дорослих. Саме вони найчастіше стають улюбленими друзями. Адже лялька подібна до людини, а м'які іграшки викликають ніжне ставлення, дитина обіймає, гладить їх, і їй здається, що іграшка відповідає прихильністю, взаємністю.

У ранньому дитинстві за допомогою іграшок-знарядь (лопатки, формочки, відерця) у дітей розвиваються предметні дії, вони включають ці іграшки в ігри з природним матеріалом (малюк насипає у відерце пісок, висипає і знову насипає). У дошкільному дитинстві іграшки-знаряддя використовують і в будівельних іграх та у трудовій діяльності.

Технічні іграшки (машини, літаки) відкривають для дитини галузь техніки і знайомлять з використанням, підштовхують її до експериментування, спонукають виникнення пізнавальних питань (чому крутяться колеса?),

стимулюють розвиток технічного мислення, формують уявлення про професійну діяльність дорослих.

Театралізовані іграшки діти використовують у спектаклях, розвагах, наділяючи їх рисами відповідно до зовнішнього вигляду. Часто театралізовані іграшки є улюбленими персонажами казок. Вони викликають у дітей бажання згадати і відтворити в ігровій формі їх зміст. Виконання ролі за допомогою таких іграшок формує у дошкільника виразність мовлення, міміки, пантоміміки, стимулює розвиток театралізовано-мовних здібностей. Спортивно-моторні іграшки сприяють не тільки формуванню основних рухів, а й розвитку просторового орієнтування, властивостей уваги, таких вольових якостей, як організованість, сміливість, витримка, ініціативність. Іграшки-саморобки діти створюють самотужки відповідно до ігрової мети. Їх виготовлення виробляє в дошкільника вміння створювати і втілювати задум, стимулює творчість, допомагає пізнавати властивості матеріалу, формує суспільні мотиви поведінки (зробити подарунок мамі, допомогти малюкам). Такі іграшки є своєрідним способом самовиявлення, предметом гордості. Немало з них є багатофункціональними, тому особливо цікаві малюку.

Іграшки-забави викликають у дітей позитивні емоції, радість, розвивають почуття гумору, допитливість. Діти охоче вивчають їх будову, принцип дії тощо. Дитині важлива не кількість, а різноманітність іграшок відповідно до свого віку і ситуації їх використання. Основним завданням дорослих є навчити дитину діяти з іграшками.

Ігрова діяльність як засіб психічного розвитку у дошкільному віці
Гра – явище соціальне за своїм походженням та змістом, вона є історичним утворенням, зумовленим розвитком суспільства, його культури. Це особлива форма життя дитини в суспільстві, у яких діти в ігрових умовах виконують роль дорослих, відтворюючи їхнє життя, працю та стосунки. Характеризуючи гру дошкільнят, слід звернути увагу на її роль і характер. Якщо в ранньому дитинстві центральним моментом гри був предмет та способи дії з ним, то тепер виходить на перший план людина. Мотиви гри закладені в самому її змісті. Дитину цікавить не стільки результат, скільки сам процес. Також є прагнення до певної мети, розмови, стосунки з іншими людьми. Усе це зумовлює результативність гри, яка виражається не в матеріальних, а у пізнавальних, емоційних надбаннях, що накопичується дитиною в ході ігрової діяльності.

Гра є засобом відображення навколишньої дійсності, способом освіти, діяльності та взаємин дорослих у доступній для дитини формі. Зміст ігрових дій визначається тими практичними завданнями, що їх розв'язують дорослі для досягнення певної мети. При цьому іграшки та інші різноманітні предмети змінюють об'єкти.

Гра завжди будується згідно з певними правилами. Гра на цьому етапі

сміслово-бічна за своєю суттю, що істотно впливає на розвиток дитячої психіки. Досвід використання символів, заміна одних об'єктів іншими допомагає в майбутньому оволодівати соціальними знаками. Розвиток символічної функції формує класифікаційне сприймання, суттєво розвиває змістовну сторону інтелекту та інші суто людські якості.

Гра сприяє розвитку довільної уваги та пам'яті дитини. В умовах гри діти краще зосереджуються та більше запам'ятовують. Вона позитивно впливає на розвиток інтелекту; у грі дитина вчиться узагальнювати предмети та дії, добирають потрібні слова.

Цікаво, що діти цього віку цілком захоплюються грою, водночас не ототожнюючи її з дійсністю. Гра поступово змінюється й на практиці дошкільного періоду сягає високого рівня розвитку. Існує дві фази розвитку гри. Для 1 (3-5 років) характерне відтворення логіки реальних дій людей, і змістом гри є предметні дії. На 2 (5-7 років) моделюються взаємини між людьми. Суттєву роль у психічному розвитку дошкільнят відіграють також різні види продуктивної діяльності (малювання, ліплення та багато іншого). Взагалі, у системі фізичного виховання дітей дошкільного віку дуже важливе та значуще місце посідають рухливі ігри та забави, які сприяють фізичному, розумовому, моральному, трудовому й естетичному розвитку дитини. У дошкільному віці закладається фундамент здоров'я дитини. Найкращими «ліками» є рухливі ігри та забави. Бо саме ігри є універсальним засобом фізичного виховання дітей дошкільного віку.

Гра і забава для дошкільника – це життя зі своїми радощами, прикрощами, переживаннями та досягненнями, своєрідна школа, де дитина вчиться спілкуватися, виконувати певні дії з предметами, опановує норми поведінки в колективі. Рухлива гра вимагає від дитини максимум енергії, розуму, винахідливості та самостійності.

Під час рухової діяльності в дошкільнят створюються позитивні умови для розвитку уваги, сприймання, уточнення певних понять, творчої фантазії і пам'яті. У процесі гри діти обмірковують, що і як краще зробити, розмовляють між собою, намагаються разом з дорослим рахувати кількість влучень у ціль, вивчають вірші. Усе це сприяє розвитку мовлення, швидкості мислення, творчості та кмітливості.

Серед учених поширена думка, що гра – це структурна модель поведінки дитини. За допомогою гри вона пізнає довкілля і готується до активного його перетворення. Отже, за допомогою рухливих ігор діти, долаючи разом переживання та невдачі, радіючи перемозі, готуються до дорослого активного життя. Адже, рухлива гра виховує у дітей морально-вольові якості, самостійність, ініціативність, стійкість до зовнішніх чинників. А це, в свою чергу, ще раз доводить, що психічний розвиток дошкільника має велике значення у вихованні малечі, і саме рухлива гра тут відіграє неабияку роль, а правильно сказати – найголовнішу, найвагомішу!!!